

CENA 300 MK.

GAZETA KALISKA

Pismo codzienne, polityczne, społeczne i ekonomiczne.

PRENUMERATA WYNOŚI:

w Kaliszu miesięcznie 5500 Mk
z doręczeniem do domu 6500 Mk
Na prowincji z przesyłką
pocztową 7 00 Mk.
Zagranicą 14000 Mk
Cena pojed. egzemplarza 300 Mk

CENA OGŁOSZEŃ:

Za 1 pierwszą stronę lub jego miejsce
na str. 1, 2, 3. m 1000., w tekście m. 750
Nekrologi 1000 mk. zwyczajnie 500 m

Adres Redakcji i Administracji
Kalina, Al. Józefiny 1. Tel. 24 5
Otwarta od 9—12 i od 2—6 po po

№ 67 (7403).

Sobota, dnia 24 Marca 1923 r

Rok XXXI

Dr. P. Klinger

b. st. ordynator szpit. wojsk.
specjalista chorób wenerycznych
i skórnych.

(wiewania, szczepionki, analizy krwi na syfilis).

Przyjmuje codziennie: **Panie od 1—2**
po poł., panowie od 4—7 pp., w niedzielę
od 11—1 pp. **TOWAROWA 3, 1 p.**

Dominium Petryki

posiada na sprzedaż

ziemiaki do sadzenia odmiany

„ALMA“

Adm. Dóbr ZBIERSK-PETRYKI poczta Stawiszyn.
Telefon na miejscu. 677

LOSY

do I klasy 7 Loterii Państwowej nadeszły
do koletky przy Admin. Gazety Kaliskiej,
Al. Józefiny 1 i są do nabycia.

Główna wygrana 120.000.000 Mk.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Kalisza niniejszym ogła-
sza, iż odpis tabeli likwidacyjnej miasta Ka-
lisza z dnia 19 lutego (2 marca) 1864 r.,
w czasie pożaru ratusza w roku 1914,
uległ spaleniu.

685

Magistrat.

DRÓŻYZNA.

Upadamy pod jej ciężarem. Szalejąca orgja,
zda się, nie ma miary ani końca. Hurtownicy
codziennie podnoszą ceny, detaliści codziennie
zmieniają kartki z cenami na towarach. I tak
upływa dzień za dniem, obojętny, może, dla tych,
którzy sami handlując, odwzajemniają się rodakom,
każden w swojej branży, pięknem za nadobne,
lecz bolesny aż do fizycznego bólu dla
inteligencji i robotników, stojących opodal tych
handlowych szachrajstw i paskarstwa.

Sejm, rząd, komisje debatują nad urwaniem
głowy tej hydrze wyzyskiwaczy, bogacących się
kosztem krwi i lez spożywców, ale pożądanego
rezultatów jak nie było dotąd, tak nie ma.

Spółceństwo samo winno współdziałać w
zwalczaniu orgji drożyznianej. Nie można obojęt-
nie przypatrywać się nalepianiu kartek na to-
wary i podnoszeniu cen do nieskończoności, lecz
należy ostro, po mężku, występować przeciwko
hyjenom sprzedawców, korzystających z bier-
nego poddawania się nabywców pod jarzmo złej
woli i chciwości, należy zawiadamiać. Wydział
walki z lichwą o nieuzasadnionem podnoszeniu
cen na towary, pomimo pewnej stabilizacji wal-
ut zagranicznych i marki. Zaiste, niepojęte zja-
wisko. Dolar idzie w górę — ceny towarów się
podnoszą, dolar taniej — ceny dochodzą do
szczytu Giewontu.

Więc należy niemiłosiernie przeciwstawić
się temu zjawisku. I istotnie, budzi się też, tu
i owdzie, instynkt społeczny samozachowawczy
i zbiorowej samopomocy, o czem właśnie prag-
nę podać do wiadomości. Jest to objaw godzien
zanotowania na szpaltach prasy — i naśladowanie
twa. Wytworzył go pobliski nam gród trybu-
nalski — Piotrków.

Nie namyślając się długo, miejscowe Stowa
rzyszenie właścicieli nieruchomości, za wiedzą
i aprobatą p. Starosty, zorganizowało straż ochot-
niczą honorową z kilkuset chętnych członków,
mających za zadanie walkę z drożyzną w mieście

Członkowie straży z biało-czerwonemi opas-
kami na rękawie, postawili sobie za punkt ho-
noru obywatelskiego ochraniania mieszkańców
Piotrkowa od bezczelnego wyzysku sprzedaw-
ców, pociągając ich do odpowiedzialności za ich
kręctwa i śrubowania cen. Między innymi,
straż pilnuje surowo na krańcach miasta, na

drogach publicznych, na kolejach itp. szczegó-
lniej w dni targowe, aby nikt nie ważył się sku-
pować towarów i artykułów żywności inaczej,
jak na placach i rynkach publicznych w samym
mieście, pod czujnym okiem honorowych stra-
żników.

Nie wolno podbijać cen, a stawianie na ryn-
kach zbyt wygórowan. żądań nie na wiele się
przydaje, ponieważ straż informuje nabywców
o normach cen w kooperatywach, składniacach
w Magistracie itp.

Rezultaty tej akcji społecznej są już wielo-
roczne.

A oto fakt z życia. Przyjeżdża do miasta
nasz poczciwy kmiotek, wioząc na wozie na
sprzedaż kilka worków mąki, za którą postanow-
ił sobie solennie wziąć po 400000 mk. za worek
Straż obywatelska przedewszystkiem doprowa-
dziła kmiotka do rynku targowego pod rygorem
zawrotu do domu, objaśniając chętnych nabycia
mąki o cenach i koniunkturach handlowych w
tej branży. Drapał się po głowie długo oddaw-
ca mąki, spuszczał powoli z ceny aż, zmarudzi-
wszy dzień cały na rynku miejskim, pod wieczór
sprzedał towar po mk. 280,000 za worek.

O każdym fackie wyzysku na ulicy, w skle-
pie, w piekarni, w cukierni straż obywatelska
ma sposobność dotkliwie karcić i donosić o nich
właściwym organom państwowym i wpływać
przez to na obniżanie cen.

Naszem zdaniem w każdym mieście, na po-
ciechę jęczącej pod jarzmem drożyzny ludności
miejskiej a szczególnie inteligencji urzędniczej
i robotnik. winna być zorganizow. straż obywa-
telska, na podobieństwo Piotrkowa, aby nie wol-
no było, pod rygorem hańby kupieckiej, brać
np. panom piekarzom codziennie niemal o 50
mk. drożej za rogalek, lub panom cukiernikom
za ciasteczko, wielkości orzeszka laskowego.

Nie wolno pasibrzuchom, w czasach tak
wyjątkowych, bezmyślnie powtarzać, na każdą
cenę, głupiego frazesu: „to wcale nie drogo!!!”,
lecz należy, w imię pracującej a głodnej ludno-
ści, stawiać pod przęgierz publiczny zwyrodnia-
łych pasożytów-handlarzy.

LEON GAJEWICZ.

STALOWE DRZWI PANCERNE

z trzema zamkami angielskimi i 614

żelazo w sztabach
płaskich i okrągłych
do sprzedania.

Wiadomość w administ. „Gazety Kaliskiej“.

TELEGRAMY.

Przyjazd Prymasa do Warszawy.

WARSZAWA 23. Przyjechał do Warsza-
wy i zamieszkał na Zamku królewskim arcybis-
kup gnieźnieńsko-poznański, ks. dr. Dalbor. Do-
stojnemu gościowi przydzielono z ramienia pre-
zydenta Rzeczypospolitej świętę wojskową, na-
leżną prymasowi Polski.

Jak słychać ks. arcybiskup Dalbor odbywa
narady, mające na celu wytworzenie większości
prawicowo-centrowej, która miałaby służyć ja-
ko oparcie dla ewentualnego parlamentarnego
rządu, o który zabiega prawica.

Z SEJMU.

WARSZAWA 23. Na wczorajszym posie-
dzeniu po referacie pos. Marka (P.P.S.) uchwa-
lono nie wydawać sądom pos. Kwapińskiego za
jego udział w strajku grójcekim i za przestęp-
stwa z paragrafu 129 kodeksu karnego. Referent
przypomnił, że ustalono, iż poseł z chwilą wy-
brania do Sejmu ma zupełną swobodę działania
i może być wydany jedynie za przestępstwa znie-
sławiające go, np. z chęci zysku, oraz za szpie-
gostwo względnie za zdradę stanu. Pos. Kwa-
piński występował w tym wypadku jako mąż
zauwania klasy robotniczej.

Załatwiono ustawę o języku urzędowym w
sądach woj. Poznańskiego. Pos. Osiecki refero-
wał pierwsze dodatkowe prowizorium budżetowe
za czas od 1 stycznia do 1 marca rb. Ustawa
z 15 lutego upoważnia rząd do wydatkowania
1859 miliardów z tem, że gdyby drożyzna wzro-
sła, to może rząd przekroczyć tę sumę o 20 pro-
cent. Drożyzna wzrosła. Wskutek tego rząd
domaga się podwyżki nie 20, ale 60 proc. dla
wydatków rzeczowych i podwyżki 25 proc. w
kredytach osobowych. Dalej domaga się w zwią-
zku z zajęciem pasa neutralnego półtora miljar-
da dla M. S. Wewnętrznych, na odbudowę koleji
Wilno-Grodna półtrzyście miljarde, na poczty i
telegrafy sześćset miljarde, fundusz dyspozy-
cyjny M. S. Z. winien być powiększony o
1,700,000,000, fundusz dyspozycyjny M. S. Wew-
nętrznego o 630 milionów; fundusz ma emery-
tury i zaopatrzenia o 43 miljardy.

Przedstawiciel rządu oświadczył, że rząd
ma już gotowy preliminarz na rok 1923. Usta-
wa o prowizorium na drugi kwartał będzie wnie-
siona jeszcze przed Świętami.

Dodatkowe prowizorium przyjęto w dru-
gim i trzecim czytaniu.

Marszałek Rataj uznaje słuszność tych wy-
wodów.

Pos. Szebko (Ch. J. N.): Układ zapewnił
kapitałowi włoskiemu traktowanie na podstawie
klauzuli o największym uprzywilejowaniu. Wło-
si chcą eksploatować naftę na obszarze 2000
hektarów. Układ jest na lat 30.

Pos. Niedziałkowski (PPS.) podkreślił, że
na Polskę spadają w ten sposób wielkie ciężary
gospodarcze na lat 30. Ponadto Włochy obec-
nie nie są Włochami Garibaldiego, lecz p. Musso-
lini prowadzi walkę z socjalistami i ruchem ro-
botniczym. PPS. nie może przyjąć tego układu.

Ustawę o układzie przyjęto w obu czyta-
niach, PPS. wstrzymała się od głosowania.

Podatek od przemysłu przyjęto w drugim
czytaniu Koło żydowskie i PPS. wstrzymała
się od głosowania.

Zmierzch Żydów w Niemczech.

Młody uczyony żydowski, opierający się na przesłankach czysto naukowych, doszedł do wniosku, że żydostwo niemieckie upada i zanika.

Tym młodym uczyonym żydowskim jest dr. Teilhaber. Książka jego nie jest produktem wojny. Teraz wyszła w nowym, rozszerzonym wydaniu.

Niebezpieczeństwo grozi żydostwu niemieckiemu nie od zyhającego wroga niemieckiego.

Zanik żydostwa w Niemczech nie jest raptowny, nagły, nawet niepodobna go spostrzec, gdy się nie będzie badać danych statystycznych. Żydostwo niemieckie wymiera, kroczy drogą zestarzałych narodów, już nie mających więcej sił do życia. Jeśli odsetek śmiertelności jest większy niż odsetek narodzin, nie trudno obliczyć, kiedy nastąpi kres.

Według danych Teilhabera sytuacja przed wojną przedstawiała się jak następuje: W Prusach w latach 1890 — 1885 urodziło się 45.302 żydów, umarło 29.678, czyli przyrost wynosił 15.624. Dziesięć lat potem przyrost wynosi już 11.890, w latach 1910 — 1906 — 5335, a w latach 1911 — 1913 tylko 1538.

Jeśli jeszcze przypuścimy, że przez ten czas co najmniej 2000 żydów przyjęło chrzest i zawarło mieszane małżeństwa, wtedy minus jeszcze bardziej się powiększy.

Przyczyny tego zjawiska są różnorodne. Najbliższą atoli przyczyną jest niewątpliwie coraz wznastająca asymilacja, która wzoruje się na niemieckich zwyczajach.

W całym szeregu miast pruskich, w których przed 100 laty ludność żydowska wynosiła 50 proc., w roku 1905 zmniejszyła się ona do 5 proc. Żydzi przenieśli się do wielkich miast, przedewszystkiem do Berlina, ludność żydowska wynosi obecnie 50 proc. ogółu żydostwa niemieckiego. Na wsi żydostwo było zdrowe, przywiązane do ziemi, tam rozmnażało się licznie, teraz zaś w wielkich miastach żydzi przystosowują się do nowych ekonomicznych i społecznych warunków.

Przypływ wschodnio-żydowskiego elementu do Niemiec podtrzymuje wzrost życia żydostwa niemieckiego. Żydzi wschodni, to świeża siła, zastrzyknięta w starzejący się organizm. Wszelakoteż i żywioł napływowy prędko przystosowuje się do panujących okoliczności, krocząc tą samą drogą, skłaniając się ku tym samym tendencjom. Stan ekonomiczny przecież dla wszystkich jest jednaki. Liczba tych, którzy unikają małżeństwa, coraz rośnie. Prócz tego ludzie wogóle pobierają się w późnym wieku i rodzą mało dzieci.

Ponadto należy wziąć pod uwagę najrozmaitsze straty z powodu chrztu i mieszanych małżeństw. W samym Berlinie w latach 1873 — 1880 przyjęło chrzest 51 osoba, natomiast w latach 1913 — 1919 — 1055 osób. Następnie należy jeszcze dodać szereg dzieci żydowskich wychrzczonych przy narodzeniu celem usunięcia tych wszystkich przeszkód i tam, jakie się plażą u nóg żydowskich.

Daleko większe znaczenie posiadają małżeństwa mieszane. W latach 1902 — 1910 wynosiły one 17 proc. w latach 1912 — 1913 30 proc. wszystkich żydowskich małżeństw, w latach 1911 — 1914 wśród 507 żydowskich małżeństw w Berlinie było 290 mieszanych małżeństw. Dzieci z tych małżeństw przeważnie wychowywane są w duchu chrześcijańskim, zaledwie piąta część odbiera wychowanie żydowskie, która ostatecznie też nie ma wiele wspólnego z istotną żydowskością. Zapowiada się jednym słowem zagłada żydów w Niemczech.

Jak będziemy sądzeni?

Minister sprawiedliwości zgłosił na Radzie Ministrów wniosek w sprawie ustawy o sądach powiatowych i sędziach pokoju (w b. dzielnicy rosyjskiej). Dyrektor departamentu ustawodawczego, dr. Miller ujęciem udzielił „Przeł. Wiecz.” następujących cennych wyjaśnień.

Nad ustawą o jednolitem sądownictwie dla całej Rzeczypospolitej — mówi dyrektor Miller — radzi obecnie Komisja kodyfikacyjna. Zgłoszona obecnie ustawa zawiera zasadnicze myśli ustawy o jednolitem sądownictwie. Jako najniższy typ sądów przyjęto sądy powiatowe t. zn. takie, jakie istnieją już w b. dzielnicy pruskiej i austriackiej.

Jakie będą różnice pomiędzy istniejącym już sądem pokoju a sądem powiatowym?

Obecnie sąd pokoju stanowi pojedynczy sędzia wraz ze swoją kancelarią. Sąd powiatowy natomiast stanowi kilku 2, 3 i więcej sędziów razem, posiadających wspólny lokal, wspólną kancelarię, bibliotekę, zarząd itd. Jest to typ wyższy niż sąd pokoju. Kilku sędziów razem złączonych w jednym gmachu ma większą ze sobą styczność, sędziowie mogą się łatwo w trudnych sprawach porozumiewać.

Aby jednak móc utworzyć sądy powiatowe, należało przedewszystkiem dążyć do skupienia sędziów w punktach, które umożliwiają egzystencję sądu, t. zn. w miastach powiatowych.

Czy ministerjum sprawiedliwości zapoczątkowało już prace przygotowawcze?

Tak jest. Ministerjum od dwóch lat dąży w tym kierunku zmniejszając stopniowo liczbę sędziów pokoju w b. zaborze rosyjskim. Królestwo kongresowe liczyło przeszło 500 sędziów, a zatem i sądów pokoju. Ta liczba została znacznie zredukowana. Obecny przy rozmowie naczelnik wydziału organizacyjnego, p. Kirst redukuje tę liczbę cyframi. W 1921 r. było sędziów pokoju w Polsce — 689; w 1922 r. — 473; w 1923 — 454.

W jaki sposób odbywa się ta redukcja oraz koncentracja sędziów?

Zwijamy sądy, które mają małe okręgi, a następnie sędziów pokoju koncentrujemy w pewnych ośrodkach miejskich, posiadających odpowiednie warunki dla sądów. Dobrym krokiem będzie, że tych sędziów jednostkowych złączymy w jedną izbę; sąd powiatowy, który będzie liczył 2, 3 lub 4 sędziów, stosownie do potrzeb. Według projektu sędziami będą prawnicy z pełnym cenzusem sędziowskim, przejściowo, gdzie odpowiednich prawników będzie brak, ustanowimy skład mieszany np. 2 sędziów prawników, dwóch nieprawników.

O ile mi wiadomo, panie doktorze, to zmniejszenie sądów pokoju budzi pewne niezadowolone wśród ludności miejskiej.

Istotnie powodem niezadowolenia jest czasem konieczność odbycia dalszej drogi do sądu. Aby zła godzić tę niedogodność ustawa przewiduje sędziów pokoju, jednakże z innym zakresem kompetencji niż dotychczas. Sędziowie pokoju mają być wybierani przez ludność, działać będą w małym obwodzie, w okręgu sądu powiatowego poza siedzibą właściwego sądu i wyrecać będą sąd w sprawach drobniejszych. Kompetencja ich sięgać będzie do 10 złotych sumy spornej gdy sądów powiatowych kompetencja sięga do 300 złotych. Sędziowie pokoju działać będą polubownie, do nich będą należały sprawy opiekuńcze, sprawy z oskarżenia prywatnego, karalne aresztem do 1 miesiąca i grzywną. Oprócz tego sędziowie ci będą pomocni sądom powiatowym np. w przesłuchaniu świadków na żądanie sądów.

Jak będą wybierani sędziowie pokoju?

Komisja kodyfikacyjna przewidziała system powszechnego tajnego głosowania; prawo głosu przysługuje tym, którzy mają prawo głosu do Sejmu. Sędzią pokoju może być każdy, kto korzysta z pełni praw, ma lat co najmniej 30 i włada językiem polskim w mowie i piśmie. Sądownictwo to, jako samorządowe zależy od inicjatywy czynnika samorządowego, rady gminnej, rady powiatowej. Koszty utrzymania tych sądów ponoszą gminy, opłaty będą pobierały gminy do kas gminnych.

Tłuszcz roślinny

Kunerol

jest
czysty, smaczny
łatwo strawny i
TANI.

Przedstawiciel: Sp. Akc. LAMBERT & KRZYSIAK,
Warszawa, Niecała 8.

Największe wzory

Sp. Akc. „CERATA“

HURTOWY SKŁAD OBRUSÓW
I CHODNIKÓW CERATOWYCH

W FIRMIE

Jerzy Krautstoll i S-ka.

Stary Rynek № 21, II p.

niezbędne na święta.

Do sprzedania zaraz

amerykan

na oliwnych osiach, mało używany, 6-cio osobowy, siedzenia boczne. Wiadomość Aleja Józefiny 7 w podwórzu. 675

Redaktor W. RADWAN.

Zginęła karta zwolnienia
wydana przez PKU. w Kaliszu rocznik 1901 oraz paszport wydany przez Urząd gm. Zborów na imię Marcina Sobczaka.

Zginął patent

V kategorii na sprzedaż rozwozową lokciówki i obuwia wydany przez Inspektorat w Kaliszu na imię Michała Makówki oraz paszport wydany w Kaliszu na takież imię. 682

Do sprzedania

magazyn krawiecki z kompletnym urządzeniem ewtl. mieszkanie. Wiadomość Kalisz, Stawiszynska 1, u p. Mazurka. 681

Zginęła karta zwolnienia
wydana przez PKU. w Kaliszu na imię Skurkiego Mordki, rocz. 1892.

Od 1. 4. potrzebny
dzielny czeladnik
kowlaski
na stół i stancję.
Dom. Węgry p. Skalmierzyce.

Szpic

rasowy, półroczny zginął 22 b. m. Łaskawego znalazcę upraszam o zwrot psa za wysokim wynagrodzeniem.

Adres: Dr. KLINGER

Towarowa 3. 690

Poszukuję pokoju oddzielnego

688 przy rodzinie.
Wiadomość w red. Gaz. Kal.

Zginął paszport
wydany przez Urząd gminy Marchwacz na imię Stanisława Kozyry 689

Zginął dowód osobisty
wydany przez Urząd gm. Brudzew na imię Michała Pięćka-ka № 72.

Superfosfat 18%

Sól potasowa 30/33% Stassfurtka,

Kajnit 14/15% Stassfurtki,

WĘGIEL przemysłowy i opałowy
(stale większe transporty w drodze)

Cement, Wapno,

POLECA

Towarzystwo Handlowe

„Paliwo“

Sp. z ogr. odp.

ALEJA JÓZEFINY 9 (Gmach Banku Ziemi Kaliskiej). 661

OGŁOSZENIE.

Komisariat Kaliskiej Grupy Obozów Internowanych ogłasza ofertowy przetarg na dostawę mięsa dla Obozów (około 15.000 kg. miesięcznie).

Oferty z podaniem ceny i warunków dostawy należy składać do dnia 28 marca r. b. od godziny 9 rano w komisariacie.